

УДК 378.147-051:37.018.43

DOI 10.18372/2786-5495.1.15774

Козаченко Галина Вікторівна 

кандидат педагогічних наук,
Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж
Житомирської обласної ради,
м. Житомир, Україна

Козаченко Руслан Олександрович 

викладач,
Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж
Житомирської обласної ради,
м. Житомир, Україна

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА ВИКАДАЧІВ ЯК СПОСІБ ПОДОЛАННЯ ВИКЛИКІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Анотація. У статті актуалізовано неформальну освіту викладача для набуття знань з технологій дистанційного навчання; виокремлено позитивні та негативні характеристики неформальної освіти; виділені нові цифрові інструменти онлайн-спілкування із здобувачами освіти.

Ключові слова: неформальна освіта, технології дистанційного навчання, онлайн-освіта, цифрові освітні ресурси.

Annotation. The article actualizes the non-formal education of the teacher to acquire knowledge of distance learning technologies. The positive and negative characteristics of non-formal education are singled out as well as new digital tools for online communication with students have been identified.

Keywords: non-formal education, distance learning technologies, online education, digital educational resources.

Освітній процес завжди був і залишається динамічним. Постійно відбувається активний пошук та впровадження нових алгоритмів забезпечення якісної освіти. Останніми роками стало активно розвиватися інформаційно-освітнє середовище, яке створювалося з метою підвищення ефективності традиційного процесу навчання та можливістю забезпечення здобуття освіти дистанційним шляхом. Загострення санітарно-епідеміологічної обстановки в світі у 2020-2021 роках обумовило стрімке зростання нових форм освітньої комунікації з використанням дистанційних технологій.

Але кожна проблема – це також привід до якісних змін, пошук нових можливостей освоєння сучасних новітніх технологій не зовсім ще знайомої форми навчання. Якісно й ефективно працювати у віртуальному просторі, бути медіаграмотним, урахувати сучасні можливості такого навчання є важливою вимогою сьогодення.

Дистанційне навчання розвивається колосальними темпами, цьому сприяє зростання її інформаційних і комунікаційних можливостей. Однак, дистанційні технології, впроваджені в освітній процес, вимагають більш ретельного відпрацювання методик засвоєння знань, аналізу пріоритетів факторів, що впливають на ефективність роботи викладачів і студентів в дистанційному середовищі. Система дистанційної освіти може і повинна зайняти своє місце в системі освіти, оскільки при грамотній її організації вона може забезпечити якісну освіту, що відповідає вимогам сучасного суспільства сьогодні.

Майбутнє – за змішаним навчанням, яке дуже легко перемикає в різні режими: збільшувати чи зменшувати офлайн- або онлайн- компоненти, обирати різні організаційні моделі та стратегії відповідно до можливостей, потреб і викликів.

Для забезпечення повноцінного освітнього навчального процесу на відстані, окрім технічного інструментарію, викладачу необхідно володіти низкою професійних та особистісних компетентностей.

Посилення компетентнісного потенціалу викладачів, успішність особистісно-професійної самореалізації покликана забезпечити неформальна освіта, яка нерозривно пов'язана з адаптацією до швидкоплинних змін. Наведемо цитату В.М. Горленка: «Неформальна освіта в цих умовах стає джерелом поповнення необхідних знань та формою адаптації до сучасних інтеграційних процесів...» [1].

Основною вимогою до викладачів під час дистанційного навчання стало опанування нових інструментів спілкування зі студентами, зокрема: електронна пошта, форум, чат, відеоконференція, блог, середовище Moodle, середовище Classroom, соціальні мережі та Viber, тематичний контент Youtube, хмарні сервіси Office365, Google. Мережа інтернет у достатньому обсязі надає доступ до цифрових освітніх ресурсів, метою яких є інформування та практична спрямованість з формування чи удосконалення ІТ та інших компетентностей.

Дослідження, проведене у Житомирському базовому фармацевтичному фаховому коледжі, показало, що у період дистанційного навчання викладачі активно опанували, вдосконалювали компетентності, пов'язні з ІТ-технологіями та інші. Так, 79% викладачів зазначили, що мають більше одного сертифікату неформальної освіти (максимальна кількість на одного викладача – 10); 16% викладачів – мають один сертифікат; 5% викладачів не брали участі. Вважаємо показники залученості викладачів до неформальної освіти достатньо високими, зважаючи, що неформальна освіта є добровільною, орієнтованою на індивідуальні запити.

Якість та змістовність неформальної освіти тісно пов'язані з розвитком масових відкритих онлайн-курсів (МВОК), які з 2012 року почали широко використовувати провідні університети світу. Згідно зі статистикою сервісу МВОК «Class Central», загальна кількість МВОК курсів у кінці 2016 року становила 6,850 з більш ніж 700 університетів світу [2], проте недостатній рівень володіння англійською мовою унеможливорює навчання на таких курсах українських викладачів.

В Україні початком МВОК можна вважати 2014 рік, коли стартував проект інтерактивної онлайн-освіти EdEra, який створює онлайн-курси та освітній контент широкого спектру з використанням ІТ. У 2014 року було також відкрито реєстрацію на перші онлайн-курси проекту Prometheus. За перші 6 місяців з моменту старту проекту на веб-сайті вже було зареєстровано більше 70 тисяч користувачів [3]. Обидві україномовні онлайн платформи підтримуються Міністерством освіти і науки України. В Україні вже є багато платформ, де можна безкоштовно пройти онлайн навчання. Наприклад, ВУМ, Despro, CivicPortal, Культура і креативність, Practicum, офіційні курси Google та інші.

Слід відзначити практичну спрямованість і дієвість таких форм неформальної освіти, як вебінари, тренінги, мережеві відкриті майстер-класи тощо. Вебінар як спосіб організації зустрічей онлайн і новітній формат проведення семінарів, тренінгів та інших заходів за допомогою інтернету надає безліч можливостей для викладачів набути технологічних компетентностей.

У процесі таких форм неформальної освіти розвиваються і складники педагогічної майстерності, які пов'язані між собою та мають здатність до саморозвитку. Завдяки проведенню заходів і навчань відбувається самоутвердження фахівця й самоактуалізація в професійній діяльності.

Значення неформальної освіти зумовлюється виділеними С. Ларсоном положеннями щодо її ролі у суспільстві:

- вільний доступ до участі (незалежно від статусу, гендеру, місця проживання, національності, віку);
- диференціація змісту навчання залежно від потреб;
- інтерактивність та інноваційність форм навчання;

Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти

– можливість створення та використання соціальної влади шляхом пропагування критичних ідей [4].

До негативних характеристик неформальної освіти нами зараховано:

– неконтрольованість інформаційних впливів, що відбуваються у середовищі неформальної освіти;

– відсутність системного характеру та узгодженості із загальними освітніми планами, змістом навчання і його цілями;

– неможливість контролю рівня кваліфікації організаторів і виконавців системи неформальної підготовки;

– нерівність доступу закладів освіти, викладачів до інформаційно-комунікаційних технологій.

Висновок. Система дистанційної освіти може і повинна зайняти своє місце в системі освіти, оскільки при грамотній її організації вона може забезпечити якісну освіту, що відповідає вимогам сучасного суспільства сьогодні. Якість дистанційної освіти залежить від можливостей викладача працювати з новітніми інструментами, засобами, технологіями, ресурсами, які викладач може опанувати через різні форми неформальної освіти.

Список використаних джерел

1. Горленко В.М. Неформальна освіта як чинник розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вихователів дошкільного навчального закладу / В. М. Горленко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. – 2017. – Вип. 1. – С. 67-73. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2017_1_18.

2. Class Central [Електронний ресурс]:[Веб-сайт]. – Режим доступу: URL: <https://www.class-central.com/report/mooc-stats-2016>.

3. Prometheus [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Режим доступу: URL: <http://prometheus.org.ua>.

4. Larsson S. Popular adult education institutions as educational avantgarde / S. Larsson // The second Nordic conference on adult learning “Meaning, Relevance and variation”. – Linköping University, 2007. – P. 26–27.